

Poblet, 105 i 114). De l'arrel *rhl*, probablement en alguna forma diminutiva: a Algèria *Rahyāl* i *Rāulī*; en el Nedjd, *Ruwēhil* o *Ruhéiyil* (GGAlg i Hess).

Arrébol munt. a Andorra, pron. *arébol*, segons el croquis que en tragué Casacuberta, 1920, és un bosc en el vessant solà de la vall d'Aixirivall (te. St. J. de Lòria) entre el solà de la vall i el pic de Noufontons (2500 alt.). Sembla bc. ERRI EPEL 'lloc tebi', que reproduiria, en part, els noms *Ur-epel* poble del Labort o *Be-Naparra*, que citem com a equivalent del conflent *Aigua-tèbia* (s. v.), i EK-ERRI 'vessant del sol' > *Ezerr* > *Er* (E. T. C. II, 203): és un bosc de pins molt espès. *Arrecon* NP (Alaò, 869), V. *Visarrecons*

Arrèlit, *Coveta de l'~*, a Rafelguaraf (xxxii, 162.6). Probablement de l'àrab *isrā'īlī* 'hebreu, israelita', en pron. vg. *isrā'īli*, amb la reculada de l'accent, normal en vulgar, en els adjs. en *-i*, quan la penúltima és llarga. Devia ser el catau o refugi d'algun santó o morisc a qui hom retrauria sang judaica.

Arrels, *Font de les ~*. Tipus toponímic bastant repetit, designant fonts que ragen d'entre un arrelam o del peu de la soca d'un arbre, com la gran *font del Socalç* entre St. Aniol de Finestres i les Medes (< SUB CALCEM 'sota la soca'); o la *Font de l'Omeda* de Sant Cebrià de Vallalta (que inspirà Coromines en *Jardins de St. Pol*, O. C., pp. 816-17), que emergeix del peu d'una enorme soca de roure, en el Bosc de l'Omeda. Font de les *Arrels* a Cotlliure, prop de *Feretat* (xxv, 25.10); una altra a Llobera de Solsonès (xlvi, 113.30). *Font de l'Arrel*, a Pla-Bolat, te. de Ceret (xxiv, 169.22). *Font dels Arrels* en els Rasos de Peguera (CATorras, *Berg*, 40, 73). *Fonrel* a Betesa, falta aclarir si pot venir d'això (com suggeria Terrado) o de *Font Real*.

L'Arrèn, partida muntanyenca de Cervera Maes. (xxviii, 122.22). De l'àr. *rim* 'espècie de cervo' («dama»: *RMa*, s. v.; «gamo: *rim*, *arrim*; gama: *rima*, *ar-rim*», *PAlc*, 260a10-12).

ARRES

Junta amb ARREU, ARRÒS, i algun nom de poble de les valls d'Àneu i d'Aran, poden tenir una arrel comuna i en tractem juntament.

ARRES: *A. de Sus*, i *Arres de Jós* dos pobles aranesos (entre Bossost i Vilamós) un poc menys elevat (i separat de l'altre). Llur tret característic és el bosc grandió que cal travessar per arribar-hi des de Bossost, i que reprèn, per alt d'Arres de sus.

PRON. MOD. *árēs* (1924, 1934, 1989). Crec que aquest bosc i els que voltan els altres pobles, encapçalats junts, és el que dóna la clau de l'etimologia: provinent del nom de menes de llenya i fusta consumida, com la que abunda en aquest bosc i molts altres de la zona. És l'adjectiu bascoide que ha donat el cat. dial. *arro*, i el seu derivat *eixarreir* (estudiats *DECat* III, 247b29): basc (*egur*) *arro* «bois carié, vermoulu» a la Sule [1650], basc comú (*b*)*arro* «fofo, hueco»; major-

ment tenint en compte que en basc es registra també l'acc. «barranco» (Mitzelena, *Apell.*, § 90), ço que permetria induir, com a bàsica, una noció fonamental 'aspre, agreste, rude' (cf. cat. pirinenc *arro* 'agre, rònc, socarrat' (*DECat* III, 247a13ss.); i l'ampla panòpia d'accs. en els dialectes bascos, desplegada ibid. 247b 26-42), i oc. (roerg., prov.) *arre* «rude, arides» (247a 25). Etimologia més satisfactòria que el basc *harri* 'roca' (que suggeria jo en *E. T. C.* I, 124n.): car aquest mot, en la nostra toponímia i, sens dubte, en tot el proto-basc, tenia la forma *KARRI* (veg. *Carcolze*, *Carreu*, *Nuncarga* etc.).

ARREU *d'Isil* (a la V. d'Àneu)

PRON. MOD. *árey* a Esterrí (1920), a Alós (1932), a Borén i al poble mateix (1958).

DOC. ANT. *Arreu* 1342 (Valls Tab., V. *Pir. Aneu*, 213); *Guillelmus d'Arreo* «not. publ. Vallis Aranni», a. 1313 (Reglà, *Lucha por Arán*, 340); 1408 (*Priv. d'Àneu*, *RFE* IV, 37 n. 1). Com que està dividit en dos veïnats, *Arreu de Damont* i *Arreu de Devall*, això ens podria fer pensar en el bc. *arriba* 'germana' com etimologia, d'acord amb la *-u* (que correspondria a aquest *-ba* del basc); però no fóra inducció vàlida car la mateixa divisió existeix a l'*Arres* aranès, en el qual *-es* no lligaria amb *-EBA*. En canvi és comú als dos pobles el trobar-se sota grans bosquíries: aquí, doncs, valdria també l'etimologia indicada per a *Arres*: basc *ÁRRO-BE* o *ÁRRA-BE*, amb *-BE* 'dessota'.

En fonts estrangeres, o de l'Antiguitat, ja tenim força testimonis d'aquesta arrel ibero-basca: NP hisp. *Arro* (*CIL* II, 3735, 5619), i els etnònims hisp. *Arroni* (Plini) i *Arround-id-aeci* (*CIL* II, 2697): Schmoll, *Spr. Idg. Hisp.* 69. Els *Arroni* i els *Arro-trebe* són citats per Plini 4.111, com a nom de dues tribus contigües del *Conventus* de Lugo (Holder, s. v. *Praestamarci*).¹

A Bigorra trobem formes iguals a les d'*Arres*. «De Cadroyus ensus entroo las *Arres*»; «lo cugelà deus *Ares* deus Burguets» *Libre Vert de Benac* a. 1406; segons la Taula, les *Arres* és un pasturatge «dans la mont. des Burguets» (cf. *Houn de las Ares* en Bourdette, *Annales du Lavedan* III, 310). Amb els bascos *Arreche*, *Arreiche* (1.ª *Reun. Top. Pir.* 162) dubto molt que hi hagi gaire relació.

ARRO, agr. de Montanui, deu tenir una base semblant a *Arreu*, car figura encara amb el diftong en el fogatge de 1495 i en els «focs i morabetins» de 1381-5 p. p. Camarena. Havia estat un llogaret, però el fogatge de 1495, ja només hi troba «1 foc d'*Arren*» (sic); i avui queda reduït a un gran mas, pron. *la káza d'áro* (Llesp, 1953, XIX, 158); Oliva (*Congr. IntLC*, 430); pron. *casa d'Arro* a Sort (segons article de «Destino» 18-v-57).

Sense sufíxació hi ha *Coma d'Arri* a la baixa vall de Bof (terme d'Igüerri, XIX, 164). *Arro* poblet arag., agregat a Muro de Roda, a l'E. d'Ainsa (cf., però,